Ročník XII. (VI.) V Praze 20. května 1933. Číslo 5.

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

Fakulta Masarykovy university v Brně – Právnická – Seminární knihovna

Dr. FRANT. KRAUS:

Jak zajistit zaměstnancovy pohledávky ve vyrovnání?

(K výkladu § 54, odst. 1., vyrov. řádu.)

Soudy nevyřizují v řízení vyrovnacím uspokojivě žádosti tak zv. privilegovaných věřitelů, mezi něž patří i zaměstnanci se svými nároky ze smlouvy služební, za zajištění těchto pohledávek v řízení vyrovnacím. Jestliže zaměstnanec nebo jiný privilegovaný věřitel ve smyslu § 54, odst. 1., nového vyr. ř. žádá, aby pohledávka jeho ať vykonatelná, ať nevykonatelná byla zajištěna, nebývá k žádosti jeho buď vůbec přihlédáno a bývá vyrovnání potvrzeno i schváleno bez ohledu na tuto žádost, anebo soudy vyslovují, že lze domáhati se zajištění pouze u těch pohledávek, které nejsou dosud splatny, (či, jak se praví, jichž zaplacení nelze dosud požadovati), ač vzhledem k povaze řízení vyrovnacího je těžko myslitelno, že by zejména u věřitelů privilegovaných byly nějaké pohledávky, které by při vyrovnání se splatnými nestaly. Je zřejmo, že v daném případě jde o to, jak jest rozuměti odst. 1. § 54 nového vyr. řádu a jak ustanovení tomuto dáti rozumný a praktický výklad. V tomto paragrafu v odst. 1. se praví:

»Přednostní pohledávky buďtež na žádost věřitele zajištěny.«

Aby byl správně pochopen smysl a dosah tohoto ustanovení, které jest ustanovením novým proti starému vyrovnacímu řádu, nutno vytknouti, že za platnosti starého řádu vyrovnacího pohledávky privilegované zůstávaly vůbec mimo dosah řízení vyrovnacího, nebyly sice tímto řízením nijak dotčeny, nebylo však v tomto řízení také na jejich uspokojení nijak pamatováno. Nejvyšší soud ve svém posudku, obsaženém ve sdělení ministerstva spravedlnosti č. 48 z r. 1927, výslovně uvedl, že netřeba se starati ve vyrovnacím řízení o zajištění privilegovaných pohledávek, jež vyrovnáním vůbec nejsou dotčeny a mohou býti za vyrovnání plně zaplaceny, resp. exekucí vymáhány. Tento zákonný stav však nebyl uspokojivý, protože práva privilegovaných věřitelů právě citovaným posudkem nejvyššího soudu vylíčená nemohla v největším počtu případů za platnosti starého řádu vyrovnacího býti nikdy uskutečněna. Majetková masa dlužníka užita byla dlužníkem pravidelně k úhradě kvot věřitelů neprivilegovaných, kteří obyčejně zajištěni byli ještě ručením třetích osob ve vyrovnání obvyklým. Na věřitele privilegované pak se nedostalo ničeho. Měli sice pohledávku vyrovnáním neztenčenou, avšak pohledávku nedobytnou, to znamenalo, že byli v postavení horším, než věřitelé neprivilegovaní. Tento stav nevyhovoval účelu řízení vyrovnacího. Účelem tím totiž jest záchrana hospodářsky ohroženého dlužníka v takovém případě, kdy většina věřitelů pokládá takovou záchranu za účelnou a možnou, čili záchrana dlužníka, který podle mínění věřitelů jest schopen závazkům z vyrovnání dostáti tak, že na místo slevené kvoty dostává se věřitelům nových záruk, že vyrovnací kvoty budou skutečně zaplaceny. Takovou zárukou jest předně majetková masa dlužníkova, jež ve vyrovnacím řízení jest objektivně zkoumána. Je-li tato majetková masa postačující, je zřejmo, že hospodářské ohrožení nastalo pouze imobilitou majetku. Není-li tato majetková masa postačující, anebo není-li jí vůbec, dožadují se věřitelé jinakého zajištění, jež provádí se obyčejně ručením třetích osob a podobně. Není-li zde ani postačující masy, ani jinakého zajištění a je-li tudíž předem

zřejmo, že nebude moci dlužník svým závazkům vůbec dostáti, pak zde není vůbec podkladu pro úspěšné vyrovnání. Jestliže tudíž zákonodárce v § 54, odst. 1., vyr. řádu vyslovuje, že pohledávky privilegovaných věřitelů mají býti zajištěny na žádost těchto věřitelů, pak tím jasně dal najevo, že tito privilegovaní věřitelé na rozdíl od dřívějšího stavu mají se státi účastníky řízení vyrovnávacího, a má jim býti zejména dána možnost účasti na řízení vyrovnacím ve smyslu svrchu vylíčeném, t. j. má jim býti dána možnost zabrániti vyrovnání, bylo-li by zřejmé, že zde není vážných záruk, že pohledávky jejich budou uspokojeny. Tento právě vylíčený úmysl zákonodárcův je zřejmě patrný z důvodové zprávy k novému konkursnímu, vyrovnacímu a odpůrčímu řádu na straně 140. Jest zřejmo, že i zde zákonodárce sleduje základní princip řízení vyrovnacího, t. j. princip, že vyrovnání má býti povoleno pouze tomu, kdo stavu závazků po vyrovnání jest schopen dostáti a že nemá býti toto dobrodiní poskytováno tomu, kdo toho v plném rozsahu schopen není. Proto jest privilegovanému věřiteli poskytnuta možnost, aby v těch případech, kdy má pochybnosti o tom, zda vyrovnací dlužník jest schopen závazkům dostáti, domáhal se zajištění svých nároků tak, aby nevyšel naprázdno. To bude zejména v takových případech, kdy dlužník provádí vyrovnání nemaje vůbec majetkové masy a poskytuje pouze záruku osob třetích, což činí obvykle za tím účelem, aby provedl tak řečenou »čestnou likvidaci« a vyhnul se trestným i jinakým následkům, spojeným s uvalením konkursu. V takových případech byli dříve uspokojeni věřitelé neprivilegovaní, nikoliv však věřitelé priviligovaní, kteří měli sice pohledávku neztenčenou, ale nedobytnou. Jest tedy zkoumati, zda svrchu vylíčený princip práva vyrovnacího jest předpisy nového vyrovnacího řádu splněn nebo ne. Není pochybnosti o tom, že tomu tak jest. § 58 obsahuje totiž ustanovení, že potvrzení vyrovnacího řízení může býti odepřeno, nebylo-li šetřeno ustanovení tohoto zákona o řízení, zejména o přijetí vyrovnání. Takovýmto ustanovením o řízení jest i ustanovení § 54, odst. 1., o tom, že přednostní pohledávky mají býti zajištěny. To vyloženo bylo přesvědčivě v podrobné úvaze dr. Stanislava Juráška »Přednostní pohledávky podle zákona č. 64/1931 ve vyrovnacím řízení«, uveřejněné v »Právníku« z r. 1932 na str. 351. Soudům zřejmě činí potíže otázka, jak by pohledávka měla býti zajištěna, neboť jen tak lze si vysvětliti jejich názor, že zajištění lze požadovati pouze tehdy, když věřitel nemůže se domáhati přímo zaplacení. Nic takového totiž v § 54, odst. 1., ustanoveno není a jest úsudek takový přímo v rozporu s účelem zákona vyjádřeným na stránce 140 důvodové zprávy, neboť pak by věřitelé privilegovaní, kteří mají pohledávky splatné, případně vykonatelné, nalézali se i za platnosti nového vyrovnacího řádu ve stejném postavení jako dříve, ačkoliv mělo býti postavení jejich zlepšeno; zlepšení pak ve vyrovnacím řádu zamýšlené by se podle nesprávných názorů právě citovaných mohlo týkati pouze pohledávek nesplatných. Tak jistě nelze zákon interpretovati. Avšak otázku, nad níž se soudy pozastavují, lze uspokojivě vyřešiti takto:

Podle § 70 vyr. ř. jest použíti předpisů konk. řádu, nemá-li vyrovnací řád jiného ustanovení. Není proto pochybnosti o tom, že zajištění ve smyslu § 54, odst. 1., vyr. řádu provésti jest podle § 134, odst. 1., konk. řádu, t. j. složením u soudu. Takové zajištění má ovšem význam pouze tehdy, když privilegovaná pohledávka není dosud splatnou, resp. vykonatelnou. Je-li pohledávka splatna, resp. vykonatelna, pak platí analogicky (§ 70 vyr. řádu) ustanovení § 150 konk. řádu, že pohledávky již zjištěné musí býti zaplaceny, nedohodne-li se o jinakém způsobu zajištění vyrovnací dlužník s privilegovaným věřitelem. (Srov. k tomu cit. článek dr. Juráška, str. 347.) Takovým způsobem splňuje se také účel ustanovení § 54, odst. 1., vyr. ř. zákonodárcem zamýšlený, t. j. privilegovaný věřitel se takto přibírá k účasti na jednání vyrovnacím a jest mu dána možnost projeviti buď souhlas s vyrovnáním, i když jeho pohledávka nebude zaplacena, má-li jen důvěru v to, že dlužník vyrovnací dostojí jinakému zajištění, na němž se s ním dohodne, či-li je-li přesvědčen, že dlužník je ochoten vyrovnání dodržeti. Není-li tohoto přesvědčení u privilegovaného věřitele o schopnosti vyrovnacího dlužníka dodržeti vyrovnání, a nezaplatí-li nebo nezajistí vyrovnací dlužník pohledávku privilegovaného věřitele k jeho žádosti, je-li zde tudíž obava, že dlužník nebude s to splniti závazky své po vyrovnání, t. j. závazky snížené dobrodiním vyrovnacího řádu, pak vyrovnání nesmí býti potvrzeno, protože by vyrovnání to odporovalo principu práva vyrovnacího svrchu vylíčenému, t. j. principu, že dlužník vyrovnací má nárok na dobrodiní vyrovnání, je-li schopen je skutečně dodržeti. Jest zřejmé, že takovýmto postupem jest

uspokojivě a v souhlase se zákonem i s projevenou vůlí zákonodárcovou učiněno zadost ustanovení § 54, odst. 1., vyr. řádu. Vyrovnací řízení, v němž nebyla privilegovanému věřiteli dána možnost účasti v rozsahu shora vymezeném, jest vadné ve smyslu § 58, č. 2, vyr. řádu, nemůže býti potvrzeno a nemůže býti proto také skončeno ve smyslu § 64, odst. 1., vyr. řádu.

Ježto pak vrchní soud pražský zaujal stanovisko, které jest v rozporu s právním stavem svrchu vylíčeným a ježto ze dvou shodných rozhodnutí v řízení vyrovnacím není dalšího opravného prostředku (srov. rozhodnutí Vážný (11998), nezbude, než aby ve věci vyžádán byl ministerstvem spravedlnosti posudek nejvyššího soudu.

Dr. JIŘÍ MAYER:

Útisk a koaliční svoboda.

Koaliční zákon ze dne 7. dubna 1870, č. 43 ř. z., který dopřával jisté volnosti veřejným projevům a shromážděním, která dosud byla pod přísnou patronancí policejních dozorčích úřadů, doplněn byl jiným ustanovením zákonným, upravujícím ochranu svobody ve shromážděních, totiž zákonem o útisku ze dne 12. srpna 1921, č. 309 Sb. z. a n.

Tento zákon, jehož vydání bylo v trestním soudnictví dosti opožděno, vynutily si jednak samy poměry, jednak nedostatečná zákonná ochrana postižených osob na tomto úseku našeho trestního zákonodárství.

Zákon sám jest velmi všeobecný; je to dobře, protože jeho tendence musí připustiti výklad co nejširší. Původní ustanovení §§ 98 a 99 trestního zákona byla příliš přísná a tvořila předpoklad pro kvalifikaci zločinů vydírání a nebezpečného vyhrožování. Státní zastupitelství pochopitelně musilo při přejímání stíhání pro zločiny podle §§ 98 a 99 trest. zák. držeti se spíše stanoviska omezovacího výkladu zmíněných paragrafů, protože jednak kvalifikace činu, jednak přísná trestnost jeho takovéhoto stanoviska přímo vyžadovala. Přímým důsledkem tohoto stavu byla dosti značná mezera v postižení skutkových dějů, kde sice zločiny ve směru §§ 98 a 99 trest. zák. spáchány nebyly, nebo nebylo alespoň možno prokazatelně je zjistiti, a přece bylo zjištěno určité násilí fysické nebo psychické, pod jehož působením bývaly donucovány ty neb ony osoby k rozmanitému jednání nebo opomenutí, které nebylo naprosto v souhlasu s jejich volným rozhodnutím. Politický život a zejména organisace lidské společnosti, poskytují velmi často příklady vymáhání ústupků jedněch osob proti druhým často za předpokladů velmi nevýhodných pro osoby sociálně slabé, čímž jejich vratké postavení opětně se zhoršuje.

Jsou často případy v jednání mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, kdy mocnější z obou stran zformuluje podmínky pracovní smlouvy průhledným způsobem tak, že dělníku nezbývá, nežli ji přijmouti, chce-li zachrániti svoje zaměstnání. Známy jsou naší veřejnosti případy z Ostravska, kde dělnictvo jest donucováno k členství v určité korporaci sledující cíle dělnictvu nepřátelské tím, že je správa závodu dá na tak zv. restrikční listinu, což znamená pohrůžku propuštění, a tuto výstrahu dá dělnictvu ještě svými důvěrníky důkladně připomenouti. Ti dělníci, kteří nevstoupí do zmíněné korporace, jsou postupně správou závodu propouštěni; není pochyby, že v jednání tomto spočívá, při nejmírnějším posuzování skutková podstata přestupku podle § 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 309 Sb. z. a n.

K vyjasnění rozdílu mezi § 98 trest. zák. a § 1 zákona č. 309/1921 je třeba srovnati textaci i smysl obou zákonných ustanovení:

§ 98 trest, zák. praví:

»zločinu veřejného násilí vydíráním se dopustí ten, kdo 1. osobě nějaké skutečné násilí učiní, aby ji přinutil k nějakému plnění, dopuštění, neb opominutí, ač není-li čin jeho zločinem takovým, na který uložen jest trest těžší.

Pod touž podmínkou dopustí se téhož zločinu i ten, kdo 2. přímo nebo nepřímo, písemně nebo ústně, anebo jiným způsobem, udav jméno své, nebo ne, v tom obmyslu někomu vyhrožuje, ublížením na těle, na svobodě, na cti, nebo na majetku, aby na ohroženém vynutil nějaké plnění, dopuštění, neb opominutí, ač je-li pohrůžka taková, že se jí může v tom, komu vyhrožováno, hledíc na okolnosti a osobní povahu jeho nebo na důležitost zla, jímž bylo hrozeno, vzbuditi důvodná obava; bez rozdílu, namířeno-li zmíněné zlo proti ohroženému, proti rodině jeho a jeho příbuzným, anebo proti jiným osobám, pod jeho ochranu postaveným, a měla-li výhrůžka účinek, čili nic.«

Ustanovení tohoto paragrafu trest. zák. jest všeobecné. K němu teprve během doby